

PRESENTE

De **presente** (tegenwoordige tijd) wordt gebruikt om handelingen te beschrijven die in het heden plaatsvinden of regelmatig voorkomen.

De vormen worden gemaakt door aan de stam van het werkwoord de uitgangen voor de persoonsvormen toe te voegen, bijvoorbeeld:

parl-**o**, parl-**i**, parl-**a**, parl-**iamo**, parl-**ate**, parl-**ano**

MODALE HULPWERKWOORDEN

VOLERE

(willen)
voglio
vuoi
vuole
vogliamo
volete
vogliono

POTERE

(kunnen)
posso
puoi
può
possiamo
potete
possono

DOVERE

(moeten)
devo
devi
deve
dobbiamo
dovete
devono

REGELMATIGE WERKWOORDEN

PARLARE

(spreken)
parlo
parli
parla
parliamo
parlate
parlano

SCRIVERE

(schrijven)
scrivo
scrivi
scrive
scriviamo
scrivete
scrivono

PARTIRE

(vertrekken)
parto
parti
parte
partiamo
partite
partono

CAPIRE

(begrijpen)
cap-**isc**-o
cap-**isc**-i
cap-**isc**-e
capiamo
capite
cap-**isc**-ono

HULPWERKWOORDEN VAN DE PASSATO PROSSIMO

ESSERE

sono	ik ben
sei	jij bent
è	hij/zij/het is
	u (<i>enkelvoud</i>) bent
siamo	wij zijn
siete	jullie zijn
	u (<i>meervoud</i>) bent
sono	zij zijn

AVERE

ho	ik heb
hai	jij hebt
ha	hij/zij/het heeft
	u (<i>enkelvoud</i>) hebt
abbiamo	wij hebben
avete	jullie hebben
	u (<i>meervoud</i>) hebt
hanno	zij hebben

WEDERKERENDE WERKWOORDEN

ALZARSI

(opstaan)
mi alzo
ti alzi
si alza
ci alziamo
vi alzate
si alzano

METTERSI

(aantrekken)
mi metto
ti metti
si mette
ci mettiamo
vi mettete
si mettono

VESTIRSI

(zich aankleden)
mi vesto
ti vesti
si veste
ci vestiamo
vi vestite
si vestono

ONREGELMATIGE WERKWOORDEN EN WERKWOORDEN MET BIJZONDERHEDEN IN DE SPELLING

STARE

(zijn)
sto
stai
sta
stiamo
state
stanno

FARE

(doen)
faccio
fai
fa
facciamo
fate
fanno

ANDARE

(gaan)
vado
vai
va
andiamo
andate
vanno

USCIRE

(uitgaan)
esco
esci
esce
usciamo
uscite
escono

SAPERE

(weten)
so
sai
sa
sappiamo
sapete
sanno

VENIRE

(komen)
vengo
vieni
viene
veniamo
venite
vengono

RIMANERE

(blijven)
rimango
rimani
rimane
rimaniamo
rimanete
rimangono

GIOCARRE

(spelen)
gioco
giochi
gioca
giochiamo
giocate
giocano

PAGARE

(betalen)
pago
paghi
paga
paghiamo
pagate
pagano

Andere veelvoorkomende onregelmatige werkwoorden zijn: **dire** (zeggen): *dico, dici, dice, diciamo, dite, dicono* en **dare** (geven): *do, dai, da, diamo, date, danno*. Alle werkwoorden die eindigen op **-care** worden vervoegd zoals het werkwoord **giocare**, alle werkwoorden die eindigen op **-gare** worden vervoegd zoals het werkwoord **pagare**.

PASSATO PROSSIMO

De **passato prossimo** (voltooid tegenwoordige tijd) geeft een handeling of gebeurtenis aan die is voltooid in het verleden. Hij wordt gebruikt om:

– te spreken over gebeurtenissen die na elkaar hebben plaatsgevonden:

Quando Giulio è nato, suo padre ha perso il lavoro ed è partito per la Germania. (Toen Giulio geboren werd, verloor zijn vader zijn baan en vertrok naar Duitsland.)

Ho fatto colazione, mi sono fatta la doccia e sono uscita. (Ik heb ontbeten, gedoucht en ben de deur uit gegaan.)

– handelingen of gebeurtenissen aan te geven die zijn afgerond in het verleden en een verband hebben met het heden.

Ieri ho preso un bel raffreddore. (Gisteren heb ik een flinke verkoudheid opgelopen.)

Ho imparato l'inglese in Irlanda. (Ik heb Engels geleerd in Ierland.)

VERLEDEN

Handelingen/Gebeurtenissen aangeduid met de passato prossimo

IMPERFETTO

De **imperfetto** (onvoltooid verleden tijd) geeft een onvoltooide handeling of gebeurtenis in het verleden aan. Hij wordt gebruikt om

– gewoontes of herhaalde handelingen te beschrijven:

Da piccolo, andavo al mare con i miei cugini e giocavamo tutto il giorno. (Als kind ging ik naar zee met mijn neefjes en nichtjes en we speelden dan de hele dag.)

– personen, plekken en dingen te beschrijven:

Mia madre era molto bella e portava sempre degli orecchini piccoli. (Mijn moeder was mooi en droeg altijd kleine oorbelletjes.)

– situaties en omstandigheden te beschrijven:

Negli anni '70 in Italia c'era molta violenza.

(In de jaren 70 was er veel geweld in Italië.)

Negli anni '60 non si poteva divorziare.

(In de jaren 60 kon je niet scheiden.)

VERLEDEN

Handeling/Gebeurtenis aangeduid met de imperfetto

UITGANGEN VAN HET VOLTOOID DEELWOORD

HULPWERKWOORD ESSERE

Wanneer het wordt vergezeld door het hulpwerkwoord **essere**, richt de uitgang van het voltooid deelwoord (participio passato) zich in geslacht en getal naar het onderwerp:

Giacomo è tornato da Londra ieri sera.

Negli anni '90 Ludovica si è trasferita a Padova.

I miei nonni si sono sposati negli anni '40.

Beatrice e Rachele sono uscite con Luca.

HULPWERKWOORD AVERE

Wanneer het wordt vergezeld door het hulpwerkwoord **avere** blijft het voltooid deelwoord onveranderd.

Gli studi di Cinecittà hanno ospitato produzioni famose.

Maar als de persoonlijke voornaamwoorden als lijdend voorwerp **lo, la, li, le** of het voornaamwoord **ne** aan het het voltooid deelwoord voorafgaan, richt de uitgang zich in geslacht en getal naar het lijdend voorwerp.

(Il pane) l'ho comprato stamattina.

(Sandra) l'ho incontrata in centro.

(I bambini) li ho accompagnati a nuoto.

(Le carte) le ha portate Raffaele.

(Di cioccolatini) ne ho mangiati troppi.

FUTURO

De **futuro** (toekomstige tijd) geeft handelingen en gebeurtenissen aan die nog zullen plaatsvinden.

Hij wordt gebruikt:

– om opeenvolgende toekomstige handelingen of gebeurtenissen aan te geven:

Dopo Natale comprenderemo il biglietto per Parigi e poi prenoteremo l'hotel.

Domenica ci sveglieremo presto, faremo un giro in bici e pranzeremo in un agriturismo.

– gelijktijdige toekomstige gebeurtenissen aan te geven:

Quando farò lo stage, imparerò come funziona un'azienda.

– plannen aan te geven:

Questo fine settimana andrò in Francia.

– voorspellingen te doen:

Sembra che domani pioverà tutto il giorno.

– veronderstellingen en schattingen te uiten:

Per arrivare al Duomo ci vorranno dieci minuti.

SAMENGESTELDE FUTURO

De samengestelde **futuro** (voltooid toekomstende tijd) wordt gevormd door het hulpwerkwoord (**essere** o **avere**) in de futuro en het voltooid deelwoord van het werkwoord. Hij geeft een toekomstige handeling of gebeurtenis aan die voorafgaat aan een andere:

*Quando **mi sarò laureata**, farò un master a Londra.
Appena **avremo trovato** il numero, telefoneremo a Giovanni.*

Meestal wordt de samengestelde futuro ingeleid door **quando** of **appena**.

GEBIEDENDE WIJS

We gebruiken de gebiedende wijs om een aanwijzing, opdracht of advies te geven.

*Con la febbre alta, **rimanete** a letto.
Martina, **vai** a dormire!
Per l'insonnia, **prendi** un sonnifero.*

ONTKENNENDE GEBIEDENDE WIJS

Om de ontkenkende gebiedende wijs te vormen zet je de ontkenning **non** vóór de vormen van de gebiedende wijs.

*Signora, per il mal di testa **non beva** caffè.
Ragazzi, **non rimanete** in casa con una giornata così bella.*

Maar bij de 2e persoon enkelvoud (**tu**) zet je de ontkenning **non** vóór de infinitief van het werkwoord.

*Piero, con il raffreddore, **non uscire**.
Sabrina, **non ti stancare** troppo.*

GERUNDIO

De gerundio wordt gevormd door de uitgang **-ando** of **-endo** toe te voegen aan de stam van respectievelijk werkwoorden op **-are** en **-ere/-ire**.

De gerundio van **dire**, **fare** e **bere** wordt gevormd op basis van de oude infinitiefvormen *dicere*, *facere* en *bevere*:

dire → **dicendo**, fare → **facendo**, bere → **bevendo**

CONDIZIONALE

De **condizionale** wordt gebruikt:

– om een wens aan te geven:

***Vorrei** andare al cinema.*

– om een advies te vragen of te geven:

*Cosa **faresti** al mio posto?*

*Io **andrei** dal medico.*

– om een verzoek bescheiden te verwoorden:

***Potresti** aprire la finestra, per cortesia?*

– om een mogelijkheid aan te geven:

***Potremmo** andare a cena fuori stasera.*

GEBIEDENDE WIJS MET VOORNAAMWOORDEN

VOORNAAMWOORDEN EN DE BEVESTIGENDE GEBIEDENDE WIJS

Bij de 2e persoon enkelvoud en meervoud (**tu** en **voi**) komt het voornaamwoord na de werkwoordsvorm.

***Prenditi** qualche giorno di ferie!*

***Prendetevi** qualche giorno di ferie!*

Bij de 3e persoon enkelvoud (**Lei**) komt het voornaamwoord vóór de werkwoordsvorm.

***Si** faccia un bagno caldo.*

*Ecco le pastiglie per il mal di testa, **ne** prenda una.*

VOORNAAMWOORDEN EN DE ONTKENNENDE GEBIEDENDE WIJS

Bij de 2e persoon enkelvoud en meervoud (**tu** e **voi**) kan het voornaamwoord voor of na de werkwoordsvorm staan:

***Non ti** alzare! / **Non** alzarti!*

***Non vi** preoccupate! / **Non** preoccupatevi!*

Bij de 3e persoon enkelvoud (**Lei**) komt het voornaamwoord vóór de werkwoordsvorm.

***Non si** alzi dal letto per 2 giorni!*

*Di caffè, **non ne** beva più di uno al giorno.*

STARE + GERUNDIO

De werkwoordsconstructie **stare** + **gerundio** geeft een handeling van langere duur aan. Hij kan worden gebruikt in de tegenwoordige, verleden en toekomstende tijd.

*Margherita e Alice **stanno guardando** i cartoni animati.*

*Cosa **stavi facendo** quando sono arrivato?*

*A quest'ora Marco **starà lavorando**.*

PASSATO PROSSIMO: REGELMATIGE WERKWOORDEN

HULPWERKWOORD AVERE OF ESSERE IN DE TEGENWOORDIGE TIJD	+	VOLTOOID DEELWOORD
ho, hai, ha, abbiamo, avete, hanno		studiato
sono, sei, è siamo, siete, sono		andato/a andati/e

IMPERFETTO: REGELMATIGE WERKWOORDEN

ABITARE

abitavo
abitavi
abitava
abitavamo
abitavate
abitavano

VIVERE

vivevo
vivevi
viveva
vivavamo
vivevate
vivavano

USCIRE

uscivo
uscivi
usciva
uscivamo
uscivate
uscivano

IMPERFETTO: ONREGELMATIGE WERKWOORDEN

ESSERE

ero
eri
era
eravamo
eravate
erano

FARE

facevo
facevi
faceva
facevamo
facevate
facevano

DIRE

dicevo
dicevi
diceva
dicevamo
dicevate
dicevano

BERE

bevevo
bevevi
beveva
bevevamo
bevevate
bevevano

FUTURO: ONREGELMATIGE WERKWOORDEN

ESSERE

sarò
sarai
sarà
saremo
sarete
saranno

STARE

starò
starai
starà
staremo
starete
staranno

FARE

farò
farai
farà
faremo
farete
faranno

DARE

darò
darai
darà
daremo
darete
daranno

ONREGELMATIG VOLTOOID DEELWOORD

INFINITIEF		VOLTOOID DEELWOORD
aprire	<i>apenen</i>	aperto
chiudere	<i>sluiten</i>	chiuso
dire	<i>zeggen</i>	detto
dirigere	<i>leiden</i>	diretto
essere	<i>zijn</i>	stato
fare	<i>doen, maken</i>	fatto
leggere	<i>lezen</i>	letto
mettere	<i>zetten, leggen</i>	messo
morire	<i>sterven</i>	morto
nascere	<i>geboren worden</i>	nato
perdere	<i>verliezen</i>	perso
prendere	<i>nemen, pakken</i>	preso
rimanere	<i>blijven</i>	rimasto
scoprire	<i>ontdekken</i>	scoperto
scrivere	<i>schrijven</i>	scritto
svolgere	<i>uitvoeren</i>	svolto
vedere	<i>zien</i>	visto
venire	<i>komen</i>	venuto
vincere	<i>winnen</i>	vinto
vivere	<i>leven</i>	vissuto

FUTURO: REGELMATIGE WERKWOORDEN

STUDIARE

studierò
studiderai
studierà
studieremo
studierete
studieranno

PRENDERE

prenderò
prenderai
prenderà
prenderemo
prenderete
prenderanno

PARTIRE

partirò
partirai
partirà
partiremo
partirete
partiranno

OVERIGE ONREGELMATIGE WERKWOORDEN

avere → avrò
andare → andrò
vivere → vivrò
vedere → vedrò
potere → potrò
dovere → dovrò

sapere → saprò
volere → vorrò
venire → verrò
bere → berrò
tenere → terrò
rimanere → rimarrò

FUTURO VAN WERKWOORDEN OP -CARE, -GARE, -CIARE, -GIARE

CERCARE	PAGARE	COMINCIARE	MANGIARE
cer cher ò	pag her ò	comin cer ò	mangerò
cer cher ai	pag her ai	comin cer ai	mangerai
cer cher à	pag her à	comin cer à	mangerà
cer cher emo	pag her emo	comin cer emo	mangeremo
cer cher ete	pag her ete	comin cer ete	mangerete
cer cher anno	pag her anno	comin cer anno	mangeranno

CONDIZIONALE: REGELMATIGE WERKWOORDEN

STUDIARE	LEGGERE	USCIRE
studier ei	legg er ei	usc ir ei
studier er esti	legg er eresti	usc ir eresti
studier eb be	legg er ebbe	usc ir ebbe
studier em mo	legg er emmo	usc ir emmo
studier er este	legg er ereste	usc ir ereste
studier eb bero	legg er ebbero	usc ir ebbero

CONDIZIONALE: ONREGELMATIGE WERKWOORDEN

ESSERE	STARE	FARE	DARE	OVERIGE ONREGELMATIGE WERKWOORDEN
sare i	stare i	fare i	dare i	avere → avre i
sare st i	stare st i	fare st i	dare st i	sapere → sapre i
sare bb e	stare bb e	fare bb e	dare bb e	andare → andre i
sare mm o	stare mm o	fare mm o	dare mm o	vivere → vive i
sare st e	stare st e	fare st e	dare st e	vedere → vede i
sare bb ero	stare bb ero	fare bb ero	dare bb ero	potere → pote i
				dovere → dove i
				sapere → sapre i
				volere → vorre i
				venire → verre i
				bere → berre i
				tenere → terre i
				rimanere → rimarre i

GEBIEDENDE WIJS

	BEVESTIGEND		ONTKENNEND	
tu	-are	Mangia leggero se hai mal di stomaco.	-are	Non mangiare pesante se hai mal di stomaco.
	-ere	Prendi una camomilla per dormire.	-ere	Non prendere sonniferi per dormire.
	-ire	Dormi al buio.	-ire	Non dormire dove c'è il computer.
Lei	-are	Mangi leggero se ha mal di stomaco.	-are	Non mangi pesante se ha mal di stomaco.
	-ere	Prenda una camomilla per dormire.	-ere	Non prenda sonniferi per dormire.
	-ire	Dorma al buio.	-ire	Non dorma dove c'è il computer.
voi	-are	Mangiate leggero se avete mal di stomaco.	-are	Non mangiate pesante se avete mal di stomaco.
	-ere	Prendete una camomilla per dormire.	-ere	Non prendete sonniferi per dormire.
	-ire	Dormite al buio.	-ire	Non dormite dove c'è il computer.

fare → (tu) fai / fa'; (Lei) faccia
stai → (tu) stai / sta'; (Lei) stia
dare → (tu) dai / da'; (Lei) dia
dire → (tu) di'; (Lei) dica

andare → (tu) vai / va'; (Lei) vada
essere → (tu) sii; (Lei) sia
avere → (tu) abbi; (Lei) abbia
bere → (tu) bevi; (Lei) beva

tenere → (tu) tieni; (Lei) tenga
venire → (tu) vieni; (Lei) venga
scegliere → (tu) scegli; (Lei) scelga
uscire → (tu) esci; (Lei) esca